

Сыаната
3 харчы.

Кыяллыан сөп этэ. Дуо
Кылаакка сытар төһө
ион тутуучулары
аччыбым эбэтэр хотог-
у кочуом таһаараччы
цистер диэри ону ыан-
ыксыттар бэйэлэрэ
растаналларын тэри-
н? Кыяллыан сөп этэ.
Ыанныкы ынахтар бэ-
рэр уолан эрэллэр. Хо-
бур. Төүргөстөүх
ерматыгар баар 197
нахтан улахан анарда-
к күнүсэ 1-дн эрэ кэ-
тү биэрэллэр. Цистер-

Хөс бичаарына: — Бичаар, производствда кино очоинтин ха
бичары түбэлтисигэр, бичар холубунай буруй ичин
2-дин ыстаралтыгэр балл бадыллар.
— 10 тын, солк. ордун ороскуоттаах улахан бича
ар уонна кино өлүүлээк производствоны кытта
сйбэлээк аһа тарастагына туһааннаах совхоз,
отделение куоталаһыттан туоратыллар.
— Кыраныкыс таһыгэр туристическай дүтөнналар
сыаналарын 50 бырыһыаннарын, итинтэн атын пү
төвкэлэр сыаналарын барытын совхозтар уһуналлар.
— Кыһылылаахтар квартал ахсын оройуоннаады
Бочуот дуоскатыгэр таһаарыллаллар.

Сарсын —
учуутал
күнэ

Сөбүрүйбэт төлөнү эрэйэр

Улуу Октябрь 70 сыллаах юбилейн көрсө барыта 21 оскуолада 568 учууталлар уонна нитээччилэр үөрэх дьылын садалаатылар. Кинилэр 3619 оҕону үөрэттиэхтэрэ-ниэхтэрэ. Оскуолада киириэх иннинээри саастаах 1460 кырачааннар (былырыныгытааар 150-нан элбэх) 24 дetsалтарга уонна дьааһыла-садтарга нигириэхтэрэ. Онно 193 нитээччи үлэлиэхтэ.

Үөрэтэр-нитэр үлэ, оскуола реформатын көрдөбүллэригэр сөп түбэһиннэриллэн, уларыта тутуулар, тупсарылар. Үөрөнөөччилэри үлэ-дэ нитини тупсарыыга кэккэ үлэлэр ытыллынылар. Үрдүкү кылаастар үөрөнөөччилэрин идэ-дэ туһаанар 18 кабинет тэрилиннэ. Чопчу биридиннээн предметтэри дириктээн үөрэтин хайыската салгыны сайыннарылар. Быйылгы үөрэх дьылыгар Хатылы орто оскуолатыгар физиканы уонна математиканы дириктээн үөрэтэр кылаас аһыллына. Оройуонга 132 алта саастаах кырачааннар оскуола боруогун атыллаатылар.

Сага үөрэх дьылыгар педагогическай коллективтар кинилэригэр дьобууннах сорунтар тураллар. Би-

лигин туһаныла сылдьар туссарылыбыт программа үөрэтин ис хоһоонун санардары эрэйэр. Прикладной, практической хайыска күү-бүрдүлүктээх. Элбэх уларыта тутуу кылаас таһынаагы үлэ-дэ киллэриллиэхтээх. Итиннэхэ ССРС

Үөрөдүн министерстватын «Оскуо-ланы уларытылы» сага көрдө-бүллэр таһынарыгар» диир Те-листэре садалтаа ытыллыахтаах.

Итин үлэтигэр үгүс сибээһэй санаалары пионердар Бүтүн Союз-таагы IX слеттэра биэрдэ. Оскуо-лаларга үөрөнөөччилэр бэйэлэрин бэйэлэрэ салайыныларын күү-бүрдүөххэ, сага сүүрээниэри кы-лэриэххэ, Онуоха оройуонга бэйэ-тигэр даҕаны опыт суох буолбатах. Холубур, үөрөнөөччилэр комитет-тэра Дириг орто оскуолатыгар (директоры нитэр үлэ-дэ солбу-лааччы Л. Н. Соронина) үчүгөйдик тэриллэр. Кытаанах орто оскуола-тын пионерскай тэриктэтин үлэтин (старшай пионер-баһаатай Р. И. Коронина) эмиз бэлэттэххэ сол. Оҕолору кытта үлэ сорох форма-ларын сагалыы көрөр наада буол-бутун туһунаа ИБСЛКС XX съез-дигэр эмиз тоһоволоон бэлэтэм-митэ.

ОСКП XXVII съездин кэнниттэн дойдута оскуола үлэтин демокра-тизациялааһын кинигис ытыллар. Оттон ити бэйэтин туһугар пед-советтар, оскуола иннээри конту-рукс уонна салайым оруолларын

үрдэтэри эрэйэр. Демократизация-лааһын партийнай салайыны күү-бүрдэри, сөлөсөттөр өттүлөрүт-тэн оскуолада ордук болдомтолоох буолууну, профсоюзнай тэриктөлөр көмөлөрүн эрэйэр. Министэра бу өт-түнэн итэстэр, туһаныла илин ис кыахтар элбэхтэр. Профсоюзтар үөрэтэр-нитэр үлэни тупсарыыга бэйэлэрин аналларын ситэ толор-боттор диир аһаастык этиэххэ наада. Бу өттүнэн кинилэр үлэлэ-ригэр эмиз уларыта тутууну кил-лэрэр наада.

Биир кыра ыстатыйада оскуола, учуутал иннигэр турар бары со-руктары хабар, проблемалары таа-рыһар кыаллыбат. Ол эрээри ос-куола үлэтигэр уларыта тутууну киллэриэхэ учуутал—тутаах фигу-ра диир өйдөбүл учууталтан, ни-тээччиттэн элбэх үлэни эрэйэр. эл-пэтиннэни ирдир диир чопчу этиэхтээхпит. Оскуола реформатын олоххо киллэрин, чуолаан, кинилэр үлэлэрэ ситэ-дэ суоһуттан биир сиргэ төлсөтинир. Ол атын бири-чиннэтинэн оскуола уонна үлэ кол-лективтарын, дьыа-кэргэн, общест-венность сибээстэрэ мөлтөдө буол-лар. Ошон бу хайысканан үлэ эмиз өрө көтөдүлэрэ наада.

Үүрүк көлүнүн инниги үлэ-дэ-улахан эппиэттээх уонна үтүө тус-тулаах үлэ. Кини таһымыттан бэйиги обществобыт сарсыгыта, кэскилэ тутулуктаах. Оттон ол бө-йөтигэр дьүөрэлэни сөбүрүйбэт тө-лөнү, айымпылаах, дьулуурдаах үлэни эрэйэр. Барыбытыттан—учууталтан, төрөппүттэн, үлэ кол-лективтарыттан, кинилэр сала-йаччыларыттан, хас биридин со-лөсөкай киниттэн.

М. НИКИФОРОВ,
районо инспектора.

ЧУЛУУ УЧУУТАЛЛАРЫТ

Егор Дмитриевич
МАКАРОВ

24 сыл педагогическай стажтаах. Билигин Сылап орто оскуолатыгар география учууталынан үлэлиир. Кини үөрэтэр предметигэр үөрэ-нөөччилэр аһаастыгыттан ор-дунтара хаачыстыбада үөрө-нөллөр. Учуутал кылаас та-һынаагы үлэни ордук кыаһа-хотө тутар: аһааст үөрөх дьылыгар иккис үөрэтэр ка-бинеты—технической айы-нын— кабинетин тэрийдэ. «Кордөөчү» нулуубу, «Тай-да» киностудияны үлэлэтэр.

Куруһуок оҕолоро—республикатаагы, Бүтүн Союз-таагы конкурстар кыайылаахтара.

Е. Д. Макаров—1975, 1979 сыллардаагы социа-листическай куоталаһы кыайылаагы, 1981 сыл-лаахха «Норуот үөрэтиринтин туйгуна» знагынан бэлэтэммитэ. 1982 сыллаахха киннэхэ старшай учуутал аата нигириллибитэ.

Аһааст үөрөх дьылыгар ытыллыбыт аттестация түмүгүнэн Е. Д. Макаровка методист-учуутал аата нигирилиннэ.

Елена Сергеевна
МОРДОВСКАЯ

1970 сыллаахха Магадан-наагы пединституту бүтэриб-тэ. 24-с сылын учууталлыыр. Чурапчы орто оскуолатын начальнай кылаастарын нууч-ча тылыгар учуутала Е. С. Мордовская оҕолор тылла-рын сайыннарыыга элбэхтик үлэлиир. Горескай букварыг ылыматын олоххо киллэрин таблицалары, алгоритмдары, техническай средстены кинигис туһанар. «Ситим-нэхэ кэпсээннэри онкуртуру-га бэлэтиннэни ыһымалар».

«Матвейлы нигиаска тыла сайыннарыы» темалар-га сөлөхсүн аһааст уруоктары биэрэр. Елена Сер-геевна үөрэтэр оҕолоро үөрэхтэригэр 100 бырыһыан ситиһэллэр.

Учуутал төһүүс сылын нуучча тылын куруһуогун тэрийдэ. 1986 сыллаахха кини үлэтин опыта рес-публикада тархатыллыбыта. Районо общественнай методика оскуолааагы төрөппүт комитетын пред-седатэла. Бастык үлэлэх учууталга методист-учуу-тал аата нигирилиннэ.

Галина Гонгорьевна
ПИНИГИНА

Чурапчы орто оскуолаты-гар нуучча тылын уонна ли-тератураны үөрэтэр. Кини девиһэ: «Бүгүн бэргээнигэр нурдук үлэлиир табыллы-бат». Ону кини үлэтин тү-мүктэре бигэрэтэллэр—үөр-өнөөччилэр үөрэхтэригэр ба-ры ситиһэллэр, оройуоннаагы предметтэй олимпиадалар кыайылаахтара. Кэлин ик-ки сит үстата Галина Гри-горьевна Идэтигэр чулуу аа-тын ылыта. Кэлин үс сылга кини сабидиссэдиин кабинет оскуолааагы көрүүгэ бастыгынан аабыллы-быта.

Нуучча тылыгар дьыа-кэргэн сорудагы биэриннэ биридиннээн үөрөнөөччин кытта үлэтин опыта орой-уонга тархатыллыбыта. Учууталлар методическай холбоһуктарынан иккис сылын салабар. Галина Гри-горьевна—учууталлар республикатаагы IX съезте-рин делегата.

1986—1987 сс. үөрөх дьылыгар ытыллыбыт ат-тестация түмүгүнэн Г. Г. Пинигинада старшай учуутал аата нигирилиннэ.

Оройуонга саамай
эдэр Толоон аҕыс кы-лаастаах оскуолатыгар 12 эдэр специалистар үлэлэрин садалаатылар. Кинилэр ортолоругар бааллар (снимокка ха-настан уга): СГУ вы-пускниктара: М. Д. Дыч-ковская, М. В. Сергеева, Т. Я. Окорокова, Е. Д. Левина, С. И. Еремеева, М. И. Ефремова, Нам-наагы педучилище вы-пускниктара: С. И. Пап-тилов уонна Е. Р. Попов.

Эдэр учууталлары бас-тамы профессиональнай ырааһынныктарынан, ос-куола боруогун атыллаа-быт бастагы сыларыннан эрдэрдэллэбит.

П. Оконешников
фотота.

СИБЭЭНИН БЫСПАТ

Чурапчытаагы педаго-гическай училище студе-ла Иван Павлов Ийэ дой-дуну хаавымсэх фашист-тартан көмүсүнэн хор-сунуун сэриллэспитэ. Ал-баа Аат орденнэн на-дараадалааһыта. Төрө-бүт Чурапчытыгар ыара-ханньа бааһыран эрил-либит. Ол кэмтэн бо-һуоттаах сымнааһыгга тахсар диэри оскуола-да үлэлэспитэ. СГУ-тын кэтэхтэн төрүнэн бүтэр-битэ. Билигин кининик баһылыр баһаттан Якутскай таһынаагы ос-куолааагы үлэлэспитэ. онтон сылдьан элбэх лек-цияларга, семинардарга

сылдыбыта. Оҕолорго мин государственнай эн-замементарнай комисси предсидателэ этим Иван Михайлович түөрт пред-меткэ экзаменнары «туй-гу» уонна «үчүгөй» сыа-наларга туттаран исто-рион учуутал специаль-но ылыта.

Учуутал педагогичес-кай литератураны, дой-ду политическай олоһун болтуруостарын утум-наахтын үөрэтэр. тугу билбитин атытарга үчү-гөйдик түөртөр пропаган-дист Ор кэмгэ «Знание» общество оройуоннаагы тэриктэтин салайыта.

Революционнай, бойо-буой, үлэ-дэ албан аат ку-луубун председателинп үлэлэспитэ. Үөрөмүт учуулаһтын, кэлин үлэ-лаабит оскуолатын исто-риятын дьаныһан үөрэ-тэр.

Бөһуоттаах сынын-лаһыга тахсан да баран Иван Михайлович оскуо-ланы кытта сибээһин быспат. Саха АССР ос-куолатын үтүөлөх учуу-талыттан эдэрдэр үөрэ-нэллэрэ үгүс.

В. АФАНАСЬЕВ,
СГУ профессора,
РСФСР педагогиче-ская общественног Саха сириннэри са-лаатын председателэ.

Коллектив түмсүүлээх буоллабына

Аһааст сыллаахха ман-на нуучча тылын сага дetsалтарыгар үөрөтүннэ республиканскай семинар ытыллыбыта. Онуо рес-публика 22 араас орой-уоннарыттан кэлбит ни-тээччилэр коллектив ити хайысканан үлэтин үр-дүктүн сыналаабыттарэ. Бу иллээх коллектив атын үлэлиир тематынан оҕолору эт-хаан өттүнэн сайыннары проблемата буолар. Итинн быһаа-рыыга төрөппүттэр эмиз кинигис тардыллыбыта-ра: элбэх спортивнай снарядтар, көрдөрөн үөр-этэр лосббеллар, о. д. а кинилэр кинилэриннэ оноруллубуттарэ. Ни-тээччилэр Елена Нико-лаевна Слепцова 1983 сыллаахха, Христина Михайловна Кривошап-кина 1985 сыллаахха оройуонга «Идэтигэр чулуу» аатын илбитта-ра.

Коллектив үтүө суо-бастаах үлэтин биир көр-өһүнүннэ кинилэр ниги-лит оҕолорун үөрөххэ сыһымнара буолар. Аһа-пст сыллаахха оскуола мангыһыг кылаабыгар киирбит оҕолор үөрэхтэ-ригэр бары ситиспиттэ-рэ, 67 бырыһыаннара хаачыстыбада үөрөммитэ.

Үлэ ситиһиннээх буолуута кини салайааччы-тыттан улахан тутулук-таах. Болтоого дьааһыла-садыгар сабидиссэдиннэ СГУ-ну 1973 сыллаахха бүтэрибит Мария Дми-триевна Макарова үлэ-лиир. Кини олоххо ак-тивнай позицията, үлэ-дэ эппиэтиннэ, ирдэбил-лээх сыһыана атыттарга холубур буолар. Ол де-лиин бу коллектив чы-лиэһинэрэ тустаах үлэлэ-рин сэргэ нигирилик об-щественнай олоһор ак-тивнайдык кытталлар.

Мария Дмитриевна бай-отэ иккис сылларга олох-тоох оскуолада төрөппүт комитетын председатели-ни үлэлэспитэ, дьахтар комитетын салайыта. Билигин—кинн агитстаб начальнигы. Нитээччилэр А. В. Тихонова, Т. И. Ефремова, медсестра И. В. Местникова—агитзо-налар начальниктара. А. А. Кривошапкина—оскуо-лааагы төрөппүт комите-тын председателэ. Коллек-тив соавко «Сардага» фер-матын кытта шефэһөн бары үлэлэригэр номо-дөөр. Сыл ахсын бири-диг үлэлини ыаныныс-тынан таһаарар. Быйыл нания М. Н. Павлуцаан, ити үтөһүн салбаан, про-наводствора таһыста.

Дьэ ити курдук, кол-лектив айымпылаахтын, түмсүүлээхтин үлэлиир.

А. ГЕРАСИМОВА,
районо методика.

Издание 54967. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском